

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' **וכל מאמינים**

297

פרשת כי תבא

תשע"ט

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

'אלקי אבותינו' ו'אלקי אברהם'

"כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו" (כו ג)
 במשנה (בכורים א ד) מבאר, שגור שמביא בכורים אינו קורא את 'פרשת הכורים', שכן אינו יכול לומר: "אשר נשבע ה' לאבותינו", ואולם מאידך פסקו בעלי התוספות שבתפלת 'שמונה עשרה' יכול הגר לומר: "אלקינו ואלקי אבותינו" [כדעת הגר"תא שהובאה בירושלמי שם]. ויש להבין את פשר החלוק.

פרש רבי יצחק פ"ץ חתן המהר"ל מפראג:

בתפלה יכול הגר לזכור בתבות: "ואלקי אבותינו", על אדם ונח - אבותיהם של כל אמות העולם, ובתבות הבאות: "אלקי אברהם, אלקי יצחק ואלקי יעקב" יזכור על אבותיהם של כלל ישראל. אולם בפרשת הכורים, התבות: "אשר נשבע ה' לאבותינו", אינו יכולות להתפרש אלא על האבות הקדושים, שכן רק להם נשבע ה' לתת את הארץ. לכן אין הגר יכול לאומרו, לפי שאינו מצאצאיהם.

בעלי התוספות על התורה; הגהות ר"י פ"ץ על 'פענח רזא'

'ולא שכחת' - מתוך גאון

"ואמרת לפני ה' אלקיך בערתי הקדש מן הבית... ככל מי צותה אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחת" (כו יג)
 אמירה זו מכנה במשנה (סוטה לב ב): "ודוי מעשרות". ולכאורה יש להבין היכן מצינו בפרשה זו ודוי על חטא, אדרבה, האומרה מצהיר שנהג במעשרותיו כדיו?

פרש רבי דוד [גור רבי מאיר] אריק:

בראש השנה מסתיימת ברכת הזכרונות בשבח: "כי זוכר כל הנשפחות אמה... ואין שכחה לפני כסא כבודך". והנה לכאורה נראים הדברים ככפל לשון? ופרש רבי ישראל מרז"ו, שהדבר בא ללמדנו שה' זוכר לאדם רק את המצוות והעונות שהשיכח מלבו; את המצוות ש'שכח' ולא התגאה בהן, ומאידך את העונות ש'שכח' ולא שב עליהן בתשובה. אף העונות שהאדם זוכר ומתקרט עליהם, וכן המצוות שהוא זוכר ומתגאה בהן, אינם נזכרים לפני ה'.

לדבריו אפשר לפרש, שה'ודוי' טמון בתבות: "לא עברתי ממצותיך ולא שכחת" - שלא קיימתי את המצוות מתוך ענוה, אלא הייתי מתפאר ומתגאה בהן.

של תורה הקדש

ברכה בלתי נשכחת

"לא עברתי ממצותיך ולא שכחת" (כו יג)

וברש"י: "ולא שכחת" - מלכך על הפרשת מעשרות. באר הבית ישראל מגור:

בדאי אין פגנת המברך להתפאר בכך שלא שכח לברך, וכי מדוע שישכח? אלא פגנתו להשתבח שמעולם לא 'שכח' והסתפק אם ברוך או לאו, שכן דקדק לברך בכבוד ראש וזכונו יתרה.

מבאר אמונים

מקורות על מעלת עניית אמן

זוכה לענות אמן בעולם הבא

"וענו כל העם ואמרו אמן" (כו טו)

במדרש (דברי ז א): "אמר רבי יודן כל מי שעונה אמן בעולם הזה, זוכה לענות אמן לעתיד לבא".

רבי אליהו האייתרי בעל 'שבט מוסר', פרש מדרש זה בשלושה אפנים:

"יש לפרש דרך דרש, עם מה שכתב הרב המקובל האלקי כמהר"ר יצחק לוריא אשכנזי זצ"ל (ש"י) הדעת טובה כי תצא) שאדם בא לעולם לקיים איזה מצוה שחסר, ובא להשלים אותה המצוה. ואותו אדם שמתעסק תדיר במצוה אחת בידוע ששל אותה מצוה בא. ונראה שזהו רמזו בדברי המדרש... כל מי שעונה אמן בעולם הזה, כלומר: שכל התעסקותו הוא לענות אמן, זוכה לענות אמן לעתיד לבא, שידוע שזה מורה שבא לעולם זה, על זה דמצוה לקיימה, ובזה הולך שלם לעולם הבא..."

עוד יש לפרש במאמרם ז"ל (ילקוט ישעיה תכט) דלעיתיד לבא הרשעים עונים אמן מגיהנם על מדוי שאומר זכבול בן שאלתיאל בגן עדן, והקדוש ברוך הוא שומע קולו ועל ידי זה מסלקין להם מגיהנם... נראה בזה, שמה שחדש רבי יודן הוא זה שכל העונה אמן בעולם הזה, כלומר: כל האומר - אפילו רשע גמור במשמע, זוכה לענות לעתיד לבא, משום שאף שיהיה בגיהנם - משם יזכה לענות.

עוד יש לפרש בתשובה שהביא הרב בעל 'שי למורא' (סי טו), שמי שישמע קדיש וקדשה - איזה מהם קודם? והשיב שהאמן קודם, עין שם בראיותיו. ונראה דזה גם כן פסק כן רבי יודן ואמר: 'כל העונה אמן בעולם הזה זוכה לענות לעתיד לבא, כלומר: כל העונה' - אפילו שפסק ענין אחר מלענות, שהוא הקדשה, אל יחשב שהקדשה גדולה מעניית אמן..."

חוט של חסד עקב

וכך היה מעשה ב'חתם סופר': רגיל היה הוא מדי בקר לסעד את לבו בפרוסת עונה לצד כוס קפה שהגישו לו על ידי משמשו. משמש זה עני מרוד היה. פעם, כשגבר עליו הרעב, לא התאפק ואכל את העונה במקום להגישו לרבו, כשהוא אומר בלבו כי בודאי לא ירגיש הרב בחסרונו, לרב שקיעותו בתורה.

מה רבה היתה תזתתו כאשר בצערי היום שאל אותו ה'חתם סופר' מפני מה לא הגיש לו את העונה כמנהגו?

כאשר נסה השמש להתכחש ולטען כי בודאי שכח הרב כי אכל את העונה, דחה ה'חתם סופר' את דבריו מיד ואמר: "אם אכלתי או לא אכלתי - אינני זוכר, אף אם ברכתיו או לא ברכתיו, זוכר אני היטב..."

לקוטי יתדות; 'מחזק האור' הגש"פ עמ' 813

'שהחנינו' על מצוה חדשה

"היום הזה ה' אלקיך מצוה לעשות את החקים האלה ואת המשפטים ושמרת ונשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך" (כו טז)

"בכל יום יהיו בעיניך חדשים, כאלו בו ביום נצטוו עליהם" (רש"י, ע"פ תנחומא א).

על פי דברי רש"י: "ישב הייטב לב' את שיטת הפוסקים שאין לברך 'שהחנינו' על מצוה שאדם מקיים לראשונה בחייו (ראה ש"י י"ד כח ה). ולכאורה יש לתמוה: אם מברכים 'שהחנינו' על פרי או על בגד חדש, מדוע לא נברך כן על מצוה חדשה, וכי גדולה שמחת הבלי העולם משמחת קיום המצוות?"

לדברי המדרש מבאר, שאם נברך 'שהחנינו' רק בפעם הראשונה שנזכר את המצוה, תהיה בכך סתירה לצויו: "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים" - שבכל פעם שאנו מקיימים מצוה, עלינו לחוש כאלו היתה זו הפעם הראשונה.

"יטב פנים עקב

'ציור' במחשבה לפני התפלה

"הסבת ושמע ישראל" (כו טז)

"הסבת - ציור במחשבתך" (ספרינו).

כתב האדמו"ר רבי שמואל מסוכצוב:

עלינו ללמוד מצויו זה, שבכל עת שאנו באים לעבד את ה' בתפלה ובלמוד התורה, שומה עלינו לציר תחלה במחשבתנו את מהות הדבר הגדול שאנו עומדים לעשות ואת התועלת שתצא לנו מכך, כפי שאמרו חכמים (ברכות ב א): "חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין, כדי שיכנו לבם לאביהם שבשמים".

שם משואל

שנת תשס"א. בליל שבועות, חג מתן תורתנו, נפטר בבני ברק אברהם חשוב, שקדן ומתמיד עצום, רבי משה הורוביץ זצ"ל. לאחר פטירתו התגלה בחלום לחברותא שלו מכולל 'חזון איש', שאלו החברותא: "התוכל לגלות לי מה רוצים מן השמים שנתקן...?", אמר לו רבי משה: "להקפיד על עניית אמן בהלכתה! בשמים מקפידים מאד על מי שאינו נזהר בכך".

מרכות השחר: בקול בכוונה בחברותא.

מַעֲשֵׂה אֱמוּנִים

סִפּוּר שְׁבוּעֵי עַל אֱמֶן וּתְפִלָּה

חִלּוּמוֹת שִׁנְפָּגְשׁוֹ לְאַחַר עֶשׂוֹר

וְלֹפֹ שְׁנַיִם סְפוּרוֹת. בְּיוֹם מִן הַיָּמִים הָאֵלֶּה
תִּגָּשֶׁת לְמִשְׁרָדְךָ שֶׁל אֶחָד מֵאַרְבָּעֵי הַחֲסִדִּים
מִמְּבָרִים, מִשָּׁם בְּקִשְׁתִּי לְשֹׂאֵל אֲבִיר וְפֹאֵר.
תִּגָּשֶׁת לְמִזְכָּרֶה כְּדִי לְתֵת אֶת הַהִמָּחָא
לְפִדְיוֹן בְּמִזְבֵּל, וְכֹאשֶׁר הִיא הַבִּיטָה בְּשִׁמִּי
וְרִשּׁוֹם עַל גְּבִי הַהִמָּחָא, הִיא הַזְדַּהֲתָה כְּאִמּוֹ
וְעַל יוֹסִי, הִלְדָּה תְּהַתְּפֵל עִמִּי יַחַד לְפָנַי לְמַעַלָּה
וְעֵשׂוֹר, וּבִקְשָׁה לְסַפֵּר לִי סְפוּר שֶׁלְדַבְּרֶהָ
וְעוֹלָם לֹא סָפְרָה.

אֵשֶׁה סִפְרָה, כִּי בְשׁוּב שְׁקָדָם לְאוֹתוֹ יוֹסֵבּוּ פִתְּהָ אֵלַי בְּנוּגַע לְבָנָה שְׁעַד אֲזִי לֹא הִצְלִיחַ וּמֹר אֶת הַדִּישׁ כִּרְאוֹ, הִתְגַּלָּה אֵלֶיהָ בְּחִלוֹם עָלֶה הַמָּנוֹחַ - שֶׁבִּדְרָךְ אֲגַב אֲבִיו הִיָּה שִׁכּוֹן רָחוֹב שֶׁל אֲבִי בְמוֹשֵׁב שִׁבּוֹ דָּרוּ בְּמִדְרָז הָאֶרֶץ - שֶׁהָיָה אוֹמֵר לָהּ בְּכַנִּים עֲזוּפוֹת: "כִּי לִשְׁם מָה יִגִּי עֲזוּק לְקַדֵּשׁ שֶׁל יוֹסִי? הֲלֹא מוֹטֵב שְׁלֹא מֵאִמֵּר קִדִּישׁ כָּלֵל, מִשְׁיֵאֵמֵר זֹאת בְּצִוְרָה כֹּה שׁוֹבֵשֶׁת וְקוֹטְעָה!"

תְּחִלָּה הָיָא לֹא הִתְיַחֶסֶה לְחֻלּוֹס, אוֹלַם לְאַחַר
וְהָיָא שָׁב וְנִשְׁנָה בְּמִשָּׁךְ אַרְבָּעָה לֵילוֹת רִצּוּפִים,
וְיָא הִחְיִטָה לְעִשּׂוֹת אֶת כָּל הַמַּאֲמָצִים כְּדִי
מֵצָא בַעֲבוּרֵי בְּנֵה מִנֵּן רָאוּי יוֹתֵר. וְהִנֵּה, הִפְלֵא
לְפָנָיו, מֵאוֹתוֹ יוֹם שָׁבוּ הַחֵל הוּא לְהִתְפַּלֵּל
מִנֵּן 'שְׁלִי', יוֹתֵר לֹא הוֹסִיף בַּעֲלָה לְבֹא אֵלֶיהָ
חֻלּוֹס כָּלל.

אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי אֶת סְפֹרָה שֶׁל הָאִשָּׁה הַתְּרוֹגְשִׁית
דְּדִמְעוֹת, וְלֹא רַק מַעֲצָם הָעֵבְדָּה, אֲלָא בַּעֲקֹר
וְשׁוֹם שֶׁהַחֹלִים שִׁחְלָמָה הַזֵּכִיר לִי חֹלִים אֲחֵר
וְאוֹתוֹ חֲלַמְתִּי בַּעֲצָמִי בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה:

יָהּ זֶה הַכֹּחַשׁ לְאַחַר שֶׁהָחַל הַיָּד לְהִתְפַּלֵּל
מִי. וְהִנֵּה, בְּאֶחָד הַלֵּילוֹת חֲלֻמָּתִי, שָׁאֲנִי רוֹאֶה
תּוֹת אֲבִי יָצָל, אֲשֶׁר בְּחַיּוֹ הָיָה רְגִיל לְהִתְפַּלֵּל
לְפָנַי לְפָנַי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שָׁבוּ הַתְּפִלָּה
אוֹתָהּ תְּקוּפָה, כְּשֶׁהָיָה עוֹמֵד זָקוּף עַל רִגְלָיו
פֶּתַח בֵּית הַכְּנֶסֶת, מְרָאֶהוּ בְּרִיא וְרֻעָן, וְהָיָה
בְּבוֹשׁ בְּגָדִים קִיָּים וּמְכַבְּדִים, כִּפִּי שֶׁהָיָה רְגִיל
הַתְּהַלֵּךְ בְּעוֹדוֹ בְּמִיטַב שְׁנוֹתָיו.

מִשְׁכָּתִי לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, כִּשְׁהוּא נִכְנָס לְבֵית
וְנִכְנָסַת וּמִתְלַחֵץ בּוֹ אָנָּה וְאַנָּה. וְכֹאשֶׁר נִגַּשׁ
לְקִי אֶחָד מֵהַמִּתְפַּלְלִים וְשָׂאֵל אוֹתוֹ בְּפִלְאָה:
ר' חיים, הֲלֹא הִנֵּה בְּעוֹלָם הָאֻמָּת, מָה אִתָּה
וְשֶׁהָ כְּאֵן?!, הַשִּׁיב אֲבִי כְּשֶׁעֲנִינוּ קוֹרְנוֹת
וְשִׁמְחָה: "בָּאתִי כְּדִי לְרֹאוֹת בָּאֵיזָה 'שְׂמִיכָל'
גַּי מִתְפַּלֵּל..." וּמִיד נַעֲלֵם מֵעֵינַי.

אֹתָהּ עַתְּ לֹא יִסְתִּי חֲשִׁיבוֹת מִיְּחַדָּת לְחֻלּוֹ
הָ. שְׁמַחְתִּי אִמָּנֹם לְרֹאוֹת אֶת אָבִי שְׁאֵלֹי
יִיטִי קִשּׁוֹר בַּעֲבוֹתוֹת אַהֲבָה, כְּשִׁמְרָאֲהוּ כֹה
יִדּוֹר וְרַעְנָן. הַבְּנִי כִּי זִכְרִי לְגֵרִם לֹו נַחַת
וְיוֹם בְּתַפְלָתִי, אִוְלָם רַק עֲתָה, לְאַחַר שְׁכַמְעֵט
שְׁכַחְתִּי מִדְּבַר הַחֻלּוֹם, הַתְּפִלָּאֲתִי לְגִלּוֹת כִּי
מִשְׁטֵם בְּאוֹתָהּ עַתְּ הוֹפִיעַ אֶף אָבִיו שֶׁל הַיֵּלֶד
חֻלּוֹם, כְּדִי לְדַאֵג שְׁאֵף בְּנֹו תִּפְלֵל אַחֲרָיו
וְנִעֲמִימוֹת וּבִמְחִינוֹת כְּרֹאֵי.

וְרוּר לִי מֵעַל לְכָל סֶפֶק כִּי תִפְּלֶה שְׂכָזוֹ עֲשֵׂתָהּ
הֵם נִחַת רוּחַ בְּמִרְוּמִים, וּבִדְאִי הִיִּתָּה בַּעֲבוּרָם
עֲלֹי נִשְׁמָה. אֲשֶׁרִי שֹׁכֵתִי לָכֶּה.

הספור המיוחד שלפניכם ספר לנו מפי בעל המעשה, הרה"ג ר' יהושע וקספרס שליט"א מחשובי חסידי בעלזא בבני ברק, ויש בו כדי לתקן ולעורר את הלבבות על חשיבותה של תפלה הנאמרת דבצמח, בעתונות ובחישוב הדעת, אשר כחה רב פצמורמים.

וְכָךְ מְסַפֵּר הָרֵב וְקִסְפָּרס:

בַּחֹשׁ אָדָר תִּשָּׁס וּפְטָר עָלַי אָבִי מוֹרֵי הַרְהִי"ח ר' חיים וְקִסְפָּרִס זצ"ל. זְמַן מָה לְאַחֵר פְּטִירְתוֹ, מִיָּד לְאַחֵר חֵג הַפֶּסַח, שְׁבִתִּי לְאַרְץ הַקֹּדֶשׁ לְאַחֵר כְּחֻמֶּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים שִׁבְחָה וְדַתִּי בְּאַחֲזוֹת הַבְּרִית, כִּדִּי שְׂאוּל לְסַעַד אֶת אָמִי שְׁנוֹתָהּ לְבַדּוֹ בְּאַלְמוֹנוֹתָהּ.

הִיְתָה בְּרִשׁוּתָּי דִּירָה בְּבִי בְּרֹךְ, אוֹלַם כִּיֹּן
שִׁבְאוֹתָה עַת הִיְתָה הִיא מְשַׁכֶּרֶת, שְׁכַרְתִּי
לְבִינָתַיִם דִּירָה בִּשְׂכֻנָּה אַחֲרָת, וְכֹךְ הַצֹּרֶכְתִּי
לְהַתְּפִלָּל מִדִּי בְּקֹר לִפְנֵי הָעֲמוּד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת
הַמִּזְרָחִי בְּאוֹתָהּ שְׂכֻנָּה - מְקוֹם שֶׁבוּ מִתְּקַיִּימִים
מְנִינִים רַבִּים מִדִּי יוֹם.

שִׁמְחָתִי לְגִלוֹת כִּי בְּאַחַד הַמַּהֲמָנִים הַמְּקֻדָּשִׁים
אֵין שְׁלִיחַ צְבוּר קְבוּעַ, וְהַחֲלֹטִיתִי לִקְבֹּעַ אֶחָד
תַּפְלִיתִי בְּמִנְיָן זֶה מִדֵּי יוֹם. כִּיֹּן שֶׁמִּטְבְּעִי אֲנִי
נִרְגֵּל לְהַתְפַּלֵּל בְּמִתִּינּוּת, כִּדְּ נִהְיֵיתִי בִּם בְּמִנְיָן זֶה.
כִּכְלִ שֶׁחֲפֹז הַיָּמִים שִׁמְחָתִי לְגִלוֹת שֶׁלֹּא מַעֲט
אֲרוּכִים 'קָרִים בְּחֹד' לִקְבֹּעַ בּוֹ אֶת תַּפְלֹתָם
וְדוֹקֵא מִשּׁוּם כֵּן, תּוֹךְ שֶׁהֵם מְבַעֲרִים בְּפִנֵּי אֶת
הַנֶּאֱמָר הֲרֵב מִקְצֵב שֶׁבֹּ הַתְּנִיחָה הַתְּפִלָּה.

חֲזַק נֹסֵף לְהִנְהִיגְתִּי קִבְלָתִּי זְמַן מָה לְאַחֵר מִכֹּן,
כְּאֲשֶׁר הִתְקַשְׁרָה אֵלַי אִמּוֹ שֶׁל 'לֵד כֶּבֶן שְׂתִים'
עֲשֶׂה שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ בְּקֹר בְּמִנְיוֹ 'שֶׁל'.

הָאֵם סָפְרָה בְּצֵעַר שִׁבְנָה הִנְמָצָא עֵתָה בְּעֻצּוֹמָה
 יוֹלֵל הִשְׁנָה לְפִטְיֹרִית בְּעֵלָה ז"ל, הִתְקַשְׁוּה עַד
 עֵתָה לְמָצָא מִנֶּהן שְׁבוּ יְצִלִים לוֹמַר אֵת הַקְּדִישׁ
 כְּדָבָעִי; כִּקְעֹט בְּכָל יוֹם הָיָה הוּא מְתוֹלִינָן
 בְּכַפְּיָה שְׁבִשְׁל מְהִירוֹתָם שֶׁל הַחֲגָזִים, הוּא
 מְתַקְשֶׁה לוֹמַר אֵת הַקְּדִישׁ כְּרֹאוּ. וְרוֹק עֵתָה,
 לְאַחֵר תְּקוּפָה מְשַׁמֶּכֶת שֶׁבָּה 'הַתְּלוּגָל' מִמֵּינָן
 לְזִמְנָן, מָצָא אֵת הַמֵּנֶהן שְׁבוּ שְׁמִשְׁתִּי כְּשִׁלִּים
 צָבוֹר, וְסוֹף סוֹף עָלָה בְּזֶד לְהַתְּפִיל וְלוֹמַר אֵת
 הַקְּדִישׁ כְּדָבָעִי.

הַאֲשֶׁה הַתְּקַשְׁרָה כְּדִי לִשְׁאֹל הָאֵם אֲסִיִּם
שֶׁבָּנָה יִמְשִׁיךְ לְהַתְּפִיל וְלִזְמֹר עִמִּי אֶת הַקְדִּישׁ
מִדִּי יוֹם אֶפֶן קְבוּצָה, וּכְמוֹכָן עֲנִינִי לְבִשְׁמֹתָה
בְּשִׁמְחָה רַבָּה וּבְחֶפֶץ לֵב. הַזְדַּעֲתִי לָהּ כִּי מִיּוֹם
הַזֶּה לֹא יִלְךְ אִשָּׁה אֶת בְּנָה תַּחַת חֲסִיתִי וְאֶדְאָג
שֶׁשֶׁכָּל יוֹם הוּא יֹאמֵר אֶת הַקְדִּישִׁים בְּצֶבֶךְ
הַמִּתְאִים לוֹ, וְהִיא הֹדֵתָה לִי הַתְּרַגְּשׁוֹת רַבָּה.

בְּקֹרֶם זֶה וְאֵילָנָה, מִדֵּי בְּקֹר הַתִּצְבָּה הַיֵּלֶד
בְּבִיטָה הַכְנֶסֶת דְּקוֹת סְפוּרוֹת לִפְנֵי הַתְּפִלָּה
כִּשְׁהוּ אוֹמְרֵי עִמָּךְ אֶת הַקְּדִישׁ שְׁלֹפְנֵי הַתְּפִלָּה,
וְאֵךְ בְּקִדְּשֵׁים שֶׁלֹּאֲחֶר הַתְּפִלָּה עֹמֵד לְצַדִּי
כְּאֲחֶשֶׁר אֲנִי מִקְפִּיד לִוְמֹר אֶת הַקְּדִישׁ בְּקֻצֵּב
מִתּוֹן שִׁמְחָתוֹ הַרְבֵּה.

כִּיֹּן שֶׁהִתְפַּלְּלוּ בְּצוּמָא מְדֵי יוֹם נִקְשְׁרוּ זֶה לָזֶה. וְאַף לְאַחֵר שֶׁנִּפְרְדוּ דְּרָכָנּוּ - הֵן מִשּׁוּם שִׁשְׁיָנִי סִימְנָא אֶת הַשָּׁנָה, וְהֵן מִשּׁוּם שֶׁבֹּב בְּזָמַן הַתְּפִלָּה דִּירָתִי וְעֵבְרָתִי לְגוּרָה - הַמִּשְׁכָּנִי לְמִשְׁךְ הַתְּקוּפָה מֶה לְשֹׁמֵר עַל קִסְרִי; שָׁנָה לְאַחֵר לְמֶנָּה הַתְּפִלָּה; בְּמִסְמָח בִּיר הַמִּצְוָה שְׁלוֹ, וְכִמְהָ שָׁנִים לְאַחֵר מִכֵּן זִכְרִית הַלֵּלוֹת שֶׁאֵפֶר בְּחִתְּנֹתָ, אֹלָם מִמָּזוּ וְאִילָךְ לֹא שִׁמְעֵתִי עַל אֲדוֹתַי.

עֲשֶׂה רְאשׁוֹנִים (ב)

לְיָצְרוֹ, "לְשִׁקְדָּה" - שְׂכָדִי לְזִכּוֹת
לְהִיּוֹת מַעֲשֶׂה רַאשׁוֹנִים צָרִיד
שְׂקִידָה יְתֵרָה: "לְשֹׁמֵר מְזוֹת
פִּתְחֵיהֶם" - לְרוֹצֵן לְבֵית הַנִּסְתָּת עוֹד
נִשְׁמָרִים פִּתְחוֹ שְׁעָרָיו. אוֹלָם תִּנְאִי
לְדָבָר צָרִיד שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם כִּן "יוֹם
יוֹם", שָׁאֵם לֹא כִן, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שׂוֹאֵל ("שְׂעִיָּה ז ב:)" "מִדְּעוֹ בְּאֵתִי
אֵין אוֹיֶשׁ?" - "אֵיִשׁ־יָרֵא שֶׁיִּתְּבוֹת
אִמּוֹ אֶחָד שֶׁמָּה רִבְאִי, שְׂכָשְׂאִין
עֲשֶׂה אֵין מִשְׁבַּחִים אוֹתוֹ בְּכָף.

מָה שְׁכָרוֹ שֶׁל הַמֶּקֶדִּיד עַל כָּךְ?
כִּי מִצְאֵי מֶצָא חַיִּים וַיִּפֶּק רָצוֹן
מִמָּה," הַמֶּקֶדִּים לָבָא לְבֵית הַפְּנִסָּת,
וְזוֹכָה לְמֶצָא בּוֹ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ,
לְפִיכָךְ מִמִּילָא הוּא זוֹכָה לְחַיִּים
טוֹבוֹת וּתְפִלוֹתָיו מִתְקַבְּלוֹת.

הַאֲלֵשִׁיף הוֹסִיף וַיִּבָּר אֶת הַמֶּשֶׁךְ
הַפְּסוּקִים בְּמִשְׁלֵי (שם פ' לה): "כִּי
מִצְאֵי מִצָּא חַיִּים וַיִּפְקֶן רָצוֹן מֵהָ",
כִּי שָׁלָא כְּמִי שֶׁשׁוֹקֵד עַל דְּלִתוֹת
וַיִּפָּא בְּשׂוֹר יָדָם לְמִצָּא מְזוֹר
לְמַחְלָתוֹ, שָׁאף אִם בְּכָף הוּא מִצְא
חַיִּים, לֹא יִגְרֵם לוֹ הַדְּבָר לְשֹׂאת חֵן
בְּעֵינֵי הַרְּפָא, אֲלָא אֲדַרְבֵּה הֵלָּה
דְּרֵשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁכֶּר כְּפֹאֵל וּמִשְׁלֵשׁ,
אֵלּוֹ הַמְּקֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִלְּבַד
שָׁהוּ גוֹתוּ חַיִּים לְמִשְׁכֵּים קְבוֹא
בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, מִזִּכָּה הוּא אוֹתוֹ

בְּשֵׁל כֶּךָ אֶף בְּנִשְׂאוֹת חַן מִיְּחַדָּת -
 'וַיִּפֶּק רָצוֹן מֶה' (רַב פְּנִינִים 'מִשְׁלֵי שָׁם).

‘מִקּוֹם שֶׁלִּבִּי אוֹהֵב’

בְּמַכִּילָתָא (יְתֵרוֹ יֵא) דְּרָשׁוּ עַל לְשׁוֹן
הַפְּסוּק (שְׁמוֹת כ ז): "בְּכָל הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלַיךְ
וּבְרַחֲמַי". רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יוֹנָתָן

אָמַר: אַם תָּבֹא לְבִיתִי, אָבָא
לְבִיתְךָ, וְאִם לֹא תָבֹא לְבִיתִי, אָבָא
לְבִיתְךָ; מָקוֹם שֶׁלֹּצִי אוֹהֵב,
שֶׁם רַגְלִי מוֹלִיכוֹת אוֹתִי. מִכָּאן
אֲמַרְוּ, כָּל עֶשְׂרֵה בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּכְנָסִין
לְבֵית הַנִּסְתָּה, שְׂכִינָה עִמָּהֶם,
שְׂאֵמֹר (תְּהִלִּים פב א): "אֱלֹקִים יִצְבֹּ
עַדֶּת אֶל־".

בְּאֵר בִּבְרַכַת הַנֶּצִי"ב' (שם), שְׁכִינָה
שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת בֵּית
הַהֶקְדֶּשֶׁת, כְּבִיכּוֹל רַגְלָיו מוֹלִיכּוֹת
אוֹתוֹ לְשָׁם, וּמִי שֶׁמְשַׁכְּסִים לְבָא
לְשָׁם. מִדָּה כּוֹנֵן מִדָּה אֶרֶץ הַקְדוּשָׁה

בְּיָמָיו הָיָה מִשְׁרָה בְּרִכְתּוֹ בְּבֵיתוֹ.
כָּתַב 'פֶּעַל הַטּוֹרִים' (שְׁמוֹת פֶּס, כְּעִיז בְּאֲרוֹחוֹת חַיִּים מְלוּנִיל תַּפְלָה עֵה) תַּבְת "אָבֹא" הִיא בְּגִמְטְרִיָּה עֲשָׂרָה, וּמִכָּאן שֶׁהַבְּרָכָה נִתְּנָה לְכָל עֲשָׂרָה הָאֲשׁוּנִים, שְׁמֵם הֵם מִמְּצֵאִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲזִי "אָבֹא אֵלַי וּבְרַכְתִּידָּ."

'וּמִשְׁחָרֵי יוֹמָאֵנָּה...'
בְּמִקְרָא שְׂבָה פָתְחוּ אֶת הַמַּאֲמָר
(בְּרוֹכָת זֹו ב) הַפְּלִיגוּ בִשְׂכָרְכֶם שֶׁל
עֲשָׂרָה הָרִאשׁוֹנִים, וְאֶמְרוּ שֶׁאִפְלוּ
מֵאֵה בָּאִים אַחֲרֵיהֶם, הֵם נוֹטְלִים
שֶׁכַּר נִגְדָּה כֶּלֶם. הַסֵּבֶת הַדָּגֵר שֶׁכַּה
הַפְּלִיגוּ בְּמַעֲלֵת הַמַּשְׁמִימִים לְבִית
הַנִּסְתָּת מִצִּיּוֹן כְּמֵה הַסֵּבִרִים:

בְּדַבְרֵי הַזֶּה הִקְדוּשׁ (שְׁמוֹת קל"א)
מִבְּאֵר שֶׁהַמִּקְדָּשִׁים לְבֹא לְבֵית
הַנֶּסֶת לִפְנֵי שָׂר הַמִּתְפַּלְלִים,
מֵרְאִים כִּי אֵינָם עוֹשִׂים אֶת
הַמִּצְוֹת רַק לִצְאֵת יְדֵי חוֹבָה,
אֲלֵא מִתּוֹךְ אַהֲבָתָם לֵה' יִתְבָּרַךְ.
וּמִשְׁלֹו עַל כֵּן מִשְׁלַח שִׁיגָא
לְמַעַם מִשְׁמֹחַ מִחוּץ לְמִדְיָנָה,
וְכֹאשֶׁר שִׁמְעוּ בְּנֵי הַמִּדְיָנָה כִּי הוּא
עוֹמֵד לְשׁוֹב, מִיַּד עֲבוֹד מִקְצֵת מֵהֶם
אֶת כָּל עֲשׂוֹקֵיהֶם וּמֵהָרֹו לִצְאֵת
אֶל הָהָרִים שֶׁמִּחוּץ לְמִדְיָנָה כִּד
לְהִתְמַן לוֹ תָרֵם בּוֹאֹו. לְעִמָּתָם,
רִבִּים אַחֲרֵי אֲחֵרֵי מִלְּבֹאֹו עַד
שִׁסְמִינֹו אֶת עֲנִיֵּיהֶם, וְכֵן הִגִּיעוּ
לְמִקּוֹם הַמִּפְגֵּשׁ לְאַחֲרֵי שֶׁכָּבֵר
הִגִּיעַ הַמֶּלֶךְ לְמִקּוֹם. וְהִנֵּה, אִף
שָׁאֲלוּ גַם אֵלֹו בְּאֹו לְקַדֵּם אֶת פְּנֵי
הַמֶּלֶךְ, אֶת הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁהִקְדִּימוּ
לְבֹא כִּנֵּה הַמֶּלֶךְ כִּי־אֻחְבָּרִי, מִתּוֹךְ
כֵּן הָרֵעִי עֲלֵיהֶם רַב טוֹבָה וְגִדְלָה,
וְאֵלֹו לְאַחֲרֹנִים הֵיטִיב כְּאַחֲרִים
מִן הַשּׁוֹרָה.

וּלְעִנְיָנוּ, הַמְקַדְּמִים לְבֹא לְבֵית
הַנִּסְתָּה, מֵרָאִים בְּכָךְ אֶת אֱהֲבַתְּם
הַיִּתֵּרָה לְמִלָּךְ, וְעַלֵּיהֶם הִכְתּוּב
אוֹמֵר (מִשְׁלֵי ח יז-יח): "אֲנִי אֱהַבֵּי אֱהֵב
וּמִשְׁחֲרֵי יִמְצְאוּנִי; עֲשֹׂר וּכְבוֹד
אֲתִי הוּן עֲתָק וַיִּדְּקָה", לְעִמַּת
הַמְּאֲרִים שְׂאִינִם זֹאכִים לְמַעַלָּה
זוֹ.

בְּדִבְרֵיו שֶׁם קִתְּבַה הָאֵלֶּה, כִּי כָּל
שְׂמֻקָּדִים הָאֵדֶם לְהַשְׁכִּים לְבֵית
הַנִּסְתָּה, כִּךְ הוּא זֹאכֵה לְהִתְחַבֵּר
וּלְהִדְבֵּק יוֹתֵר בְּשִׁכְנָה, וּמִתּוֹךְ כִּךְ
וּלְהַתְעַלּוֹת לְדִרְגַּת 'צִדִּיק' הַנִּמְצָא
בְּמִחוּצַת הַשְׂכִּינָה. וְכִתְּבַה עַל כִּךְ
מֵהָרֶם: דִּי לִנְוָאנִי (שְׁמַיָּה דִּיתִי - דִּרְךְ
חֲמִישׁ עִמ' צד), כִּי אֱלוֹ הָיוּ הָעוֹלָם
מְבִינִים מֵה מִשְׁמְעוּתָהּ שֶׁל דִּרְגַּת
'צִדִּיק' שְׂאוּדוּתָהּ מְדַבֵּר הָאֵלֶּה,
'הָיוּ מִתְפַּלְּאִים וְתַמְהִיִּים עַל גְּדֻלַּת
הַמְּקֻדֶּם לְבֵית הַנִּסְתָּה, וְהָיוּ בְּכָל
יוֹם 'עֹבְרִים וְעֹשִׂים' כִּדִּי לְהִכְנִס כָּל
אֶחָד קֹדֶם תְּכַרְוֹ.

כִּי מִצְאֵי מִצְאָה חַיִּים

בְּנִמְרָא (בְּרִכְתּוֹת א) הוֹסִיפוּ וְהִסְמִיכוּ
לְכֹן אֶת הַפְּסוּק בְּמִשְׁלִי (ח ל־
לה): "אֲשֶׁרִי אָדָם שָׁמַע לִי לִשְׁקֹד
עַל דְּלִתִּי יוֹם יוֹם לִשְׁמֹר מִזּוֹת
פְּתָחִי, כִּי מִצְּאִי מִצְּאִי חַיִּים וַיִּפֹּק
רְצוֹן מִה". בְּאֵר מִהֲרָ"ס דִּי לוינאנא
(שם): "אֲשֶׁרִי אָדָם שָׁמַע לִי" - וְלֹא